

DE HEERIAAN

Contactblad van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph
Zusters van de Choorstraat

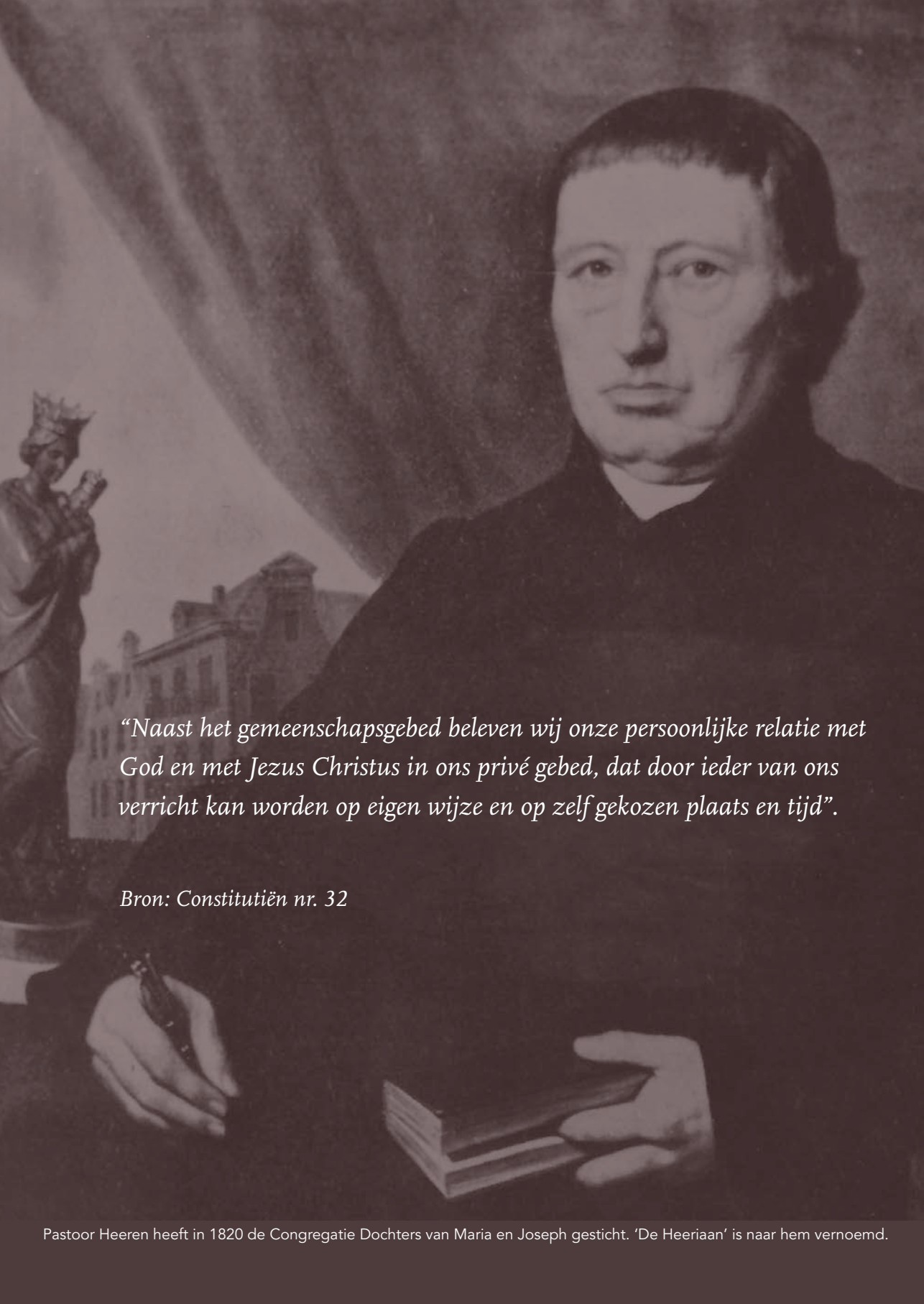
JAARGANG 45
ZOMER 2016

2

- Een juweeltje
- "Het is mooi geweest!"
- Bijzondere nalatenschap

IN
OMNIBUS
CHARITAS

“Naast het gemeenschapsgebed beleven wij onze persoonlijke relatie met God en met Jezus Christus in ons privé gebed, dat door ieder van ons verricht kan worden op eigen wijze en op zelf gekozen plaats en tijd”.

Bron: Constitutiën nr. 32

Voorwoord	4
Indonesië	
• <i>Kenalan: Zuster Theresia Sumini</i>	5
Vroeger – Nu	
• <i>Algemene Oversten DMJ - 6 van 16</i>	9
• <i>Ramen van de kapel - deel 6 van 8</i>	16
Actualiteiten	
• <i>Na acht jaren in het kleinste, nu naar het grootste bisdom</i>	21
• <i>Kapelaan J.A. Heerenstraat in Best</i>	23
• <i>Een juweeltje</i>	25
Iconen	
• <i>“Het is mooi geweest!”</i>	27
Column van Zuster Lisette	
• <i>Het gelaat van Barmhartigheid</i>	29
Overweging van Zuster Augusta	
• <i>Een visioen</i>	32
Loslaten & Opbouwen	
• <i>Religieuzen in Nederland anno nu – Zuster Adolphine en de fancy fair</i>	34
• <i>Bijzondere nalatenschap</i>	36
Agenda	38
Colofon	39

Voorwoord

U leest deze Heeriaan, terwijl u heerlijk in de tuin of op balkon geniet van het prachtige zomerweer. Dat is te hopen.

Deze zomer (en herfst) is het mogelijk om door de dakgoten van de Sint Jan te wandelen, om de luchtboogbeelden haast aan te raken en om als een vogel Den Bosch en haar prachtig omringende natuur te kunnen overzien.

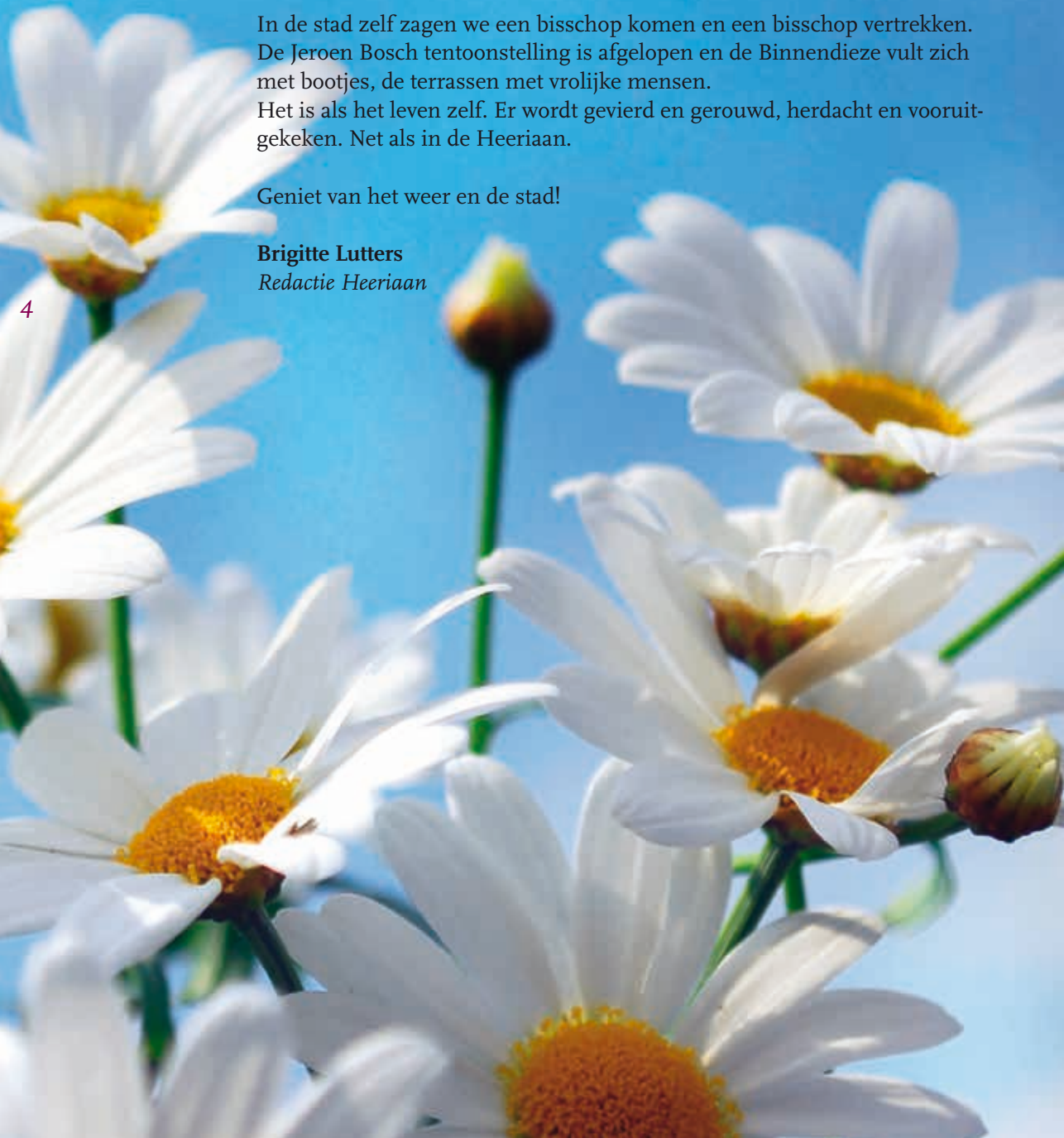
In de stad zelf zagen we een bisschop komen en een bisschop vertrekken. De Jeroen Bosch tentoonstelling is afgelopen en de Binnendieze vult zich met bootjes, de terrassen met vrolijke mensen.

Het is als het leven zelf. Er wordt gevierd en gerouwd, herdacht en vooruitgekeken. Net als in de Heeriaan.

Geniet van het weer en de stad!

Brigitte Lutters

Redactie Heeriaan

KENALAN (*Een bekende*)

Elk kwartaal een kennismaking met één van onze Indonesische Zusters, deze keer:

Zuster Theresia Sumini

Biodata (Personalia)

Zuster Theresia, geboren als Theresia Sumini op 3 september 1970 in Klaten op (Midden)Java als de tweede dochter van vier. De nu 45-jarige Zuster Theresia deed haar eeuwige geloften op 7 juli 2000¹.

Een eerste kennismaking

Mijn beide ouders leven nog. Mijn vader, (77) is landbouwer en veehouder. Mijn moeder, (67) helpt hem nog met licht werk in de landbouw. Helaas begint haar gezondheid wat af te nemen. Zij heeft een te hoge bloeddruk en botontkalking en gebruikt de nodige medicijnen.

Mijn ouders wonen in bij mijn jongste zus Francisca. Zij is alleenstaand en werkt bij een Suzuki dealer in Yogyakarta.

Mijn oudste zus, Susana, is getrouwd en woont met haar gezin in Banjarsari. Zij hebben twee dochters. Hun oudste, Agnes, studeert aan de universiteit, de jongste, Katarina, zit op de basisschool.

Onder mij komt mijn zusje Rita, zij is ook getrouwd en heeft ook twee kinderen. Zij wonen in Wonoboyo. Zij is verkoopster op de markt. Haar dochter Margaretta zit op de middelbare school en haar zoon Ignatius gaat

naar de basisschool. Ik kom uit een katholiek gezin.

Ik woon in het Moederhuis in Wonosobo. Van juli 1994 tot juni 1995 was ik lerares van de Stichting Dena Upakara. Daarna heb ik voor verpleegkundige geleerd in Jakarta (van 1995 tot 1998). Na mijn studie heb ik tot juli 2007 gewerkt in een gezondheidscentrum in Grugu. Daarna werd ik tot 2012 als verpleegkundige geplaatst in Kaliori. Ik heb daarna een cursus boekhouden gevolgd en vanaf juli 2013 ben ik Regionaal Econoom van de Congregatie en penningmeester van de Stichting Dena Upakara.

Een nadere kennismaking

Wat was uw eerste kennismaking met de Zusters PMY en op welk moment besloot u zelf te kiezen voor PMY? Beschrijf de situatie en wat u erbij voelde.

Toen ik in de derde klas van de middelbare school zat, las ik een brochure over de Zusters PMY. Dat was de eerste keer dat ik van hen hoorde, maar ik was direct geïnteresseerd in het werken met de dove kinderen. Van juli 1990 tot juli 1991 was ik aspirant en werkte ik op het internaat van Dena-Upakara in Wonosobo.

Hoe werd er in uw omgeving (ouders, broers, zussen, vrienden) gereageerd toen u ze vertelde dat u het klooster in wilde?

Mijn beide ouders en de familie gaven mij hun goedkeuring. Mijn oma, een moslima, was tegen en zei me dat een vrouw hoort te trouwen en kinderen hoort te krijgen. Mijn vriendinnen en kennissen waren verdeeld.

Geef een schets van uzelf met vijf positieve punten en vijf aandachtspunten.

Vijf positieve eigenschappen:

1. In het kloosterleven heb ik meer tijd voor God in het persoonlijke en gezamenlijke gebed (meditatie, reflectie, recollectie, retraite enz.)
2. In het kloosterleven heb ik ook meer tijd om mijn medemens te dienen.
3. Als een religieuze ga ik voor een constante verzoening door te reflecteren, mee te doen met de communautaire recollectie en de jaarlijkse retraite.
4. Het kloosterleven voorziet mij van spirituele en lichamelijke overvloed. God voorziet mij in mijn persoonlijke behoeften en die van mijn familie.
5. In het kloosterleven ervaar ik blijheid, vrede en geluk.

Vijf aandachtspunten:

1. Ik streef naar een hechte omgang met Jezus Christus.
2. Een gebedsleven bouwen, zodat ik altijd dicht bij Jezus Christus mag zijn.

3. Een constant besef van je drie geloften: ongehuwd zijn, gehoorzaamheid en soberheid.
4. Bouwen aan een duurzame eenheid en zusterschap in de Congregatie.
5. Trouw blijven aan mezelf, de medemens, de zending, de congregatie, de gemeenschap en aan God.

Is het ook wel eens moeilijk om een zuster te zijn en te leven in gemeenschap? En wat is de kracht volgens u van het leven in gemeenschap? Wat betekent voor u een leven in het teken van geloof en spiritualiteit?

Gebed is de kracht die mij steunt om te leven in een gemeenschap. Gebed geeft mij kracht om me staande te houden in alle levensomstandigheden. Dankzij een constante omgang met Jezus ben ik in staat alle taken die aan mij worden toevertrouwd ook goed te kunnen volbrengen.

Wat is uw mooiste ervaring in uw werk ooit? En wat uw moeilijkste?

Trouw zijn aan mijn zendingsopdrachten en mij dienstbaar opstellen, zowel in het werk als in het gemeenschapsleven maakt me blij. Ook medemenselijk gelukkig kunnen maken vind ik een van de mooiste ervaringen in mijn leven.

Omdat ik Jezus betrek bij het uitvoeren van de aan mij toevertrouwde zendingsopdrachten, is Hij het die mij van problemen vrijwaart. Ik vertrouw alle problemen aan Hem toe in mijn gebed, en Hij lost de problemen voor mij op. De Heer heeft aan mij zendingsopdrachten toevertrouwd, Hij is dan ook de persoon die mij helpt de zending tot een goed einde te brengen.

In welk opzicht bent u veranderd/gegroeid sinds u ingetreden bent?

- In het noviciaat en de tijd erna heb ik mij ontwikkeld in de spirituele beleving en in >

het uitvoeren van zendingsopdrachten.

- Door deelname aan vele cursussen (op het spirituele vlak, ter voorbereiding op de aflegging van de geloften voor het leven, enz.) ben ik spiritueel ontwikkeld en mag ik dicht bij God zijn.
- De Congregatie heeft mij de gelegenheid geboden om een academisch verpleegkundige te worden en zieken te verzorgen.
- Ik werd klaargestoomd om als econoom de financiën van de werkprojecten en van de congregatie te beheren.
- Door de aan mij toevertrouwde opdrachten ben ik in staat een zusterlijke relatie op te bouwen met collegae en donateurs.

- Ik ben in de gelegenheid gesteld om rijlessen te nemen.
- In Banyumas mocht ik begeleider worden voor jongeren en misdienaren en heb ik pastoraal werk verricht voor gedetineerden.
- Ik ben ook gekwalificeerd medewerker voor meervoudig gehandicapte kinderen van Dena Upakara en het Helen Keller Instituut.
- Enzovoorts ...

Als u de nieuwe meisjes in het noviciaat een raad zou mogen geven, wat zou dat zijn?

“Blijf trouw aan de PMY Congregatie!” <

¹ Zuster Theresia viert dit jaar haar 25-jarig kloosterjubiläum.

Algemene Oversten DMJ - deel 6

Candida Beyer – 1888-1894

Op 7 juli 2015 bestond de Congregatie DMJ 195 jaar. In die jaren zijn er 16 Algemene Oversten geweest. Van Anna Catharina van Hees in 1820 tot aan Zuster Antonie Ardatin nu (sinds 2013). In deze serie besteden we aandacht aan de Algemene Oversten die de Congregatie gekend heeft in bijna twee eeuwen DMJ.

door Zuster Veronie Franken

Biografie

Zuster Candida Beyer is de eerste Algemene Overste waarvan wij een foto hebben. Zij werd geboren als Maria Beyer op 28 november 1831 in Azewijn, gemeente 's-Heerenberg. Haar vader was Bernardus Beyer, haar moeder Hendrika Dijker. Zij trad op 5 mei 1856 in en deed haar eeuwige geloften op 6 mei 1858. Al gauw na haar professie werd zij in 1858 naar Doesburg gezonden en was daar van 1874 tot 1887 Overste, waarna zij naar het Moederhuis werd teruggeroepen en tot eerste Assistent van het Hoofdbestuur en later Novicenmeesteres werd gekozen. Op 8 december 1888 werd zij tot Algemene Overste gekozen, als opvolgster van Moeder Constantia van Meerwijk die op 24 november 1888 plotseling overleden was.

Uit de kronieken

Omdat er bijna elke dag aanvragen binnenkwamen om nieuwe scholen op te richten en er steeds een weigerend antwoord gegeven moest worden door gebrek aan personeel, werd de behoefte aan een opleidingsinstituut hoe langer hoe dringender. Bij Moeder Candida begon het duidelijk te worden dat het opleiden van zusters tot onderwijzeressen van het grootste belang was. De opvatting van haar voorgangster was anders, die was bang dat opleiden ten koste van het gebed

zou gaan. Dat Zuster Candida hier anders over dacht is een van haar grootste verdienste geweest. Zij zorgde ervoor dat de zusters konden worden opgeleid in een normaal-school¹.

De zusters naar school

In het begin van haar bestuursperiode (1890) is het Succursaal² te Orthen tot stand gekomen. De kinderen, die vanaf het begin van de Congregatie in het Moederhuis waren opgenomen en verzorgd, werden naar het Sint Jozefgesticht in Orthen overgeplaatst en een van de vrijgekomen ruimtes werd bestemd als studeerkamer voor de jonge zusters.

Omdat de vraag naar onderwijs steeds groter werd en daarmee ook de eisen voor het examen voor het onderwijzend personeel, werd het heel moeilijk de zusters voor dat examen op te leiden en zag men de noodzaak in, om jonge meisjes vanaf hun jeugd, hier al op voor te bereiden.

Het plan, om educandinen³ op te nemen werd aan Monseigneur Godschalk, de bisschop van Den Bosch voorgelegd die het – met vreugde – goedkeurde.

In Doesburg stond het onderwijs hoog aangeschreven. Dat was al vanaf het begin van de stichting. Er was ook al een pensioonaat geopend. Men besloot met de vier oudste leerlingen van Doesburg de normaalschool in het Moederhuis te beginnen: bij deze vier werd nog een geschikt meisje uit de stad aangenomen.

Nadat de zalen voor het geven van onderwijs door Vicaris van de Laar waren ingezegend, werd vanaf 1 september 1890 de normaalschool onder de bescherming der H.H. Engelen geopend.

Gods zegen rustte op de nieuwe school, want in 1892 waren er al twintig leerlingen. Ook kon in 1891 het aangrenzend huis in de Choorstraat gekocht worden. (Hier had de Congregatie al 25 jaar naar uitgekeken!) Na de nodige veranderingen werd het bestemd tot verblijf van de vrouwen en de educandinen.

En in mei 1892 betrokken.

Sint Jozefgesticht Orthen

Educandinen

Herinneringen van Zuster Louisa van Rooijen (10/01/1880 – † 20/01/1955) aan deze tijd:*

Zij schrijft in de Geschiedenis van de Congregatie in de jaren '50 van de vorige eeuw:

“De jeugd huisde boven. Daar was een eetzaal, die tegelijk recreatiezaal was, vier slaapkamers, een bidkamer, een waranda, waar druiven groeiden en die verboden toegang was. Beneden was een grote zitkamer voor de vrouwen, een slaapzaal, een ziekenkamer en een keuken, waar nooit gekookt werd, maar soms wel een ledikant geplaatst voor “Zwarte Mie”, een soort zigeunerin-zwerfster met weinig gemeenschapszin.

Tussen de verblijven en de “leskamer” der educandinen lag een tuin met een heerlijke moerbeiboom, een frisse pomp, een schaduwwijk priel en een bakschommel.

De vrouwtjes en de educandinen mochten nooit gelijktijdig “zich wiegelen op dezelfde lucht” maar de jonge dames deden niets liever dan met de bedaagden (bejaarden red.) een gesprek aanknopen, om iets van de levensroman der ouderen te weten te komen, of om ze uit te nodigen een liedje te zingen; dan werd “Dag van gramschap en ellende” ten gehore gebracht.”

Dies Irae

Dag van gramschap, van ellende,
als de wereld, wie zal 't wenden,
zal in vuur en vlammen enden.

O, de tranen, o, de zuchten!
o, de angst voor de geduchte
straf, die niemand kan ontvluchten!

De bazuinen zullen schallen
en de dooden zullen allen
opstaan en hun kluisters vallen.

En de aarde zal alomme
zwijgen en de dood verstommen
als de Heer der dooden drommen

Voor zijn rechterstoel zal dagen,
waar het boek ligt opgeslagen,
dat ons rekenschap komt vragen.

Als het oordeel wordt gesproken,
blijft geen zegel onverbroken
en geen misdrijf ongewroken.

In wiens voorspraak dan zal 'k roemen,
dat dit boek mij niet verdoeme?
zal God één onschuldig noemen?

Sla mijn schuld, o Heer, niet gade!
machtig Koning, dek mijn daden
met uw vorstlijke genade!

Jezus, die mijn ziel gezocht hebt,
met uw kruisdood mij gekocht hebt,
ach, volbreng, wat gij gewrocht hebt,

En gedenk ten laatste dage,
hoe, voor mij aan 't kruis geslagen,
gij mijn straf reeds hebt gedragen.

Wil, rechtvaardig God der wrake
mij uw gunst deelachtig maken
éér de oordeelsdag genake.

Spaar den zondaar voor uw hoogen
troon, met nat bekreten oogen,
schaamrood in het stof gebogen.

Die Maria met uw woorden
opgericht hebt en des moorde-
naars gebed aan 't kruis verhoorde,

Niet uit kracht van mijn gebeden
maar uit goedheid, red mijn schreden
van den vuurgen poel beneden.

Waar ge schape' en bokken scheide,
stel mij, lieve Jezus, bij de
schapen aan uw rechterzijde.

Zoo ge alsdan in heilig toornen
't lot beslecht hebt der verloornen,
roep mij bij uw uitverkoornen.

Want ik kom met een verslagen,
en verbrijzeld hart u vragen,
voor mijn einde zorg te dragen.

Dag van tranen, dag van vreezen,
als de mensch uit de asch herreezen,
zal door God geoordeeld wezen.

Liessel

In 1893 werd intussen in Liessel een huis gebouwd dankzij het toedoen van Pastoor Gerardus van den Bosch, geboren te Boxmeer.

Op 18 oktober van dat jaar werd het 'Liefdegesticht Liessel' ingezegend en toegewijd aan de H. Antonius. Vier zusters begonnen daar met een bewaarschool⁴, een lagere school en een naaischool. Op 28 oktober meldden de eerste leerlingen zich aan. Voor wie niet, of slechts gedeeltelijk het schoolgeld kon betalen, vulde de pastoor het tekort aan. Van hem hebben de zusters veel goedheid en welwillendheid ondervonden.

Het eerste kloosterkerkhof DMJ

De Congregatie bestond al vienzeventig jaar, maar de zusters werden nog altijd op het plaatselijke kerkhof begraven. Dat gold ook voor de zusters die in andere plaatsen hun werk hadden en daar stierven.

Er werd nu besloten om het achterste gedeelte van de tuin van de zusters in Orthen tot een kerkhof in te richten. De bestemde plaats werd met hoge muren omringd en met een ijzeren hek afgesloten. Op 2 mei 1894 werd het door de Pastoor Crefcoeur plechtig ingezegend.

Weigering door de bisschop

Op 8 december 1894 was de bestuurstermijn van de Algemene Overste verstreken. Zuster Candida was al 63 jaar, volgens de H. Regel mocht zij alleen met dispensatie van Mgr. W. van de Ven, haar bediening blijven waarnemen.

De zusters dachten dat dit niet meer dan een formaliteit was, maar de bisschop gaf geen akkoord. Achteraf bleek dat hij hierin geadviseerd was door Mgr. van der Laar (directeur van de Congregatie). Een jaar later zagen de zusters ook zelf in waarom de bisschop geweigerd had de termijn van Zuster Candida

Liefdegesticht Liessel

Bevrijd, o heer
door uw H. Kruis de
zielen der afgeslorvenen
van iederen band der
zonde en kom hun te
hulp met uwe genade.

†

BID VOOR DE ZIEL VAN ZALIGEN
de Eerw. Zuster MARIA CANDIDA,
geboren MARIA BEIJER,
Lid van de Congregatie der Zusters van Liefde,
onder de benaming van Dochters van Maria
en Jozef, gevestigd te 's Bosch.

*Geboren te Axewijn 25 November 1831; opgenomen in
de Congregatie 6 Mei 1856; geproeft 6 Mei 1858;
gedurende 6 jaren Algemene Overste; gedurende 18 jaren
Overste te Doesburg; na voorzien te zijn van de H.H.
Sacramenten overleden te Orthen 12 Juni 1908.*

Gedenk, Heer ik bid en smeeek het U, gedenk, dat
ik in uwe tegenwoordigheid gewandeld heb in op-
rechtheid en met een volmaakt hart en dat ik gedaan
heb, wat goed in uwe oogen was. Is. XXXVIII. 3.
Zij vermaande elk harer kinderen met kracht en
wijsheid en paarde een mannenmoed aan de teeder-
heid der vrouw. II Mach. VII. 21.
Omdat zij aan God aangenaam was, was het nood-
zakelijk, dat de beproeving haar overkwam.
Tob. XII. 13.
Eenieder, die U dient, o Heer, is verzekerd, dat
zijn leven zoo het beproefd wordt, ook gekroond zal
worden; dat hij, die in verdrukking komt, zal be-
vrijd worden; en dat hij, die gekastijd wordt, zijn
toevlucht nemen mag tot uwe barmhartigheid. Want
na het onweer geeft Gij stilte, en na het geween
stort Gij blijdschap in. Uw naam, o God van Israel,
zij geloofd in eeuwigheid. Tob. III. 21—23.
Ik bid U, dierbare Familieleiden en Eerw. Mede-
zusters, bij onzen Heer Jezus Christus en bij de liefde
des H. Geestes, dat gij met mij medestrijdt in uwe
gebeden voor mij tot God. Ad Rom. XV. 30.
Mijn Jezus, barmhartigheid! (100 dagen afaat.)
R. I. P.
Instituut voor Doofst., St. Mich.-Gestel.

te verlengen. De geestelijke vermogens van de Eerwaarde Moeder waren sterk achteruit gegaan. Na haar aftreden werd zij nog enige tijd aangesteld tot Overste in Doesburg, maar het ging niet meer. Haar laatste levensdagen sleet zij in Orthen waar zij op 12 juni 1908 overleed.

Als Algemene Overste werd zij opgevolgd door haar Vicaresse, Zuster Concordia Berendsen. <

¹ Oude benaming voor kweekschool. De kweekschool is inmiddels ook een verouderde term en tegenwoordig heet de opleiding PABO (Pedagogische Academie voor het Basis Onderwijs).

² De afdeling.

³ Jonge vrouwen die intern de voorbereiding op de kweekschool kregen. In 1871 gingen de zusters in Doesburg ertoe over enkele zogenaamde educandinen of kwekelingen intern op te leiden. De bedoeling was tweeledig. Enerzijds wilden zij 'jonge juffrouwen uit den netten stand' voorbereiden op het behalen van een onderwijsakte, anderzijds hoopten de zusters dat deze meisjes tot de congregatie zouden toetreden om zo het onderwijskorps te versterken. In de periode tot 1900 traden inderdaad zes educandinen in.

⁴ Kleuterschool

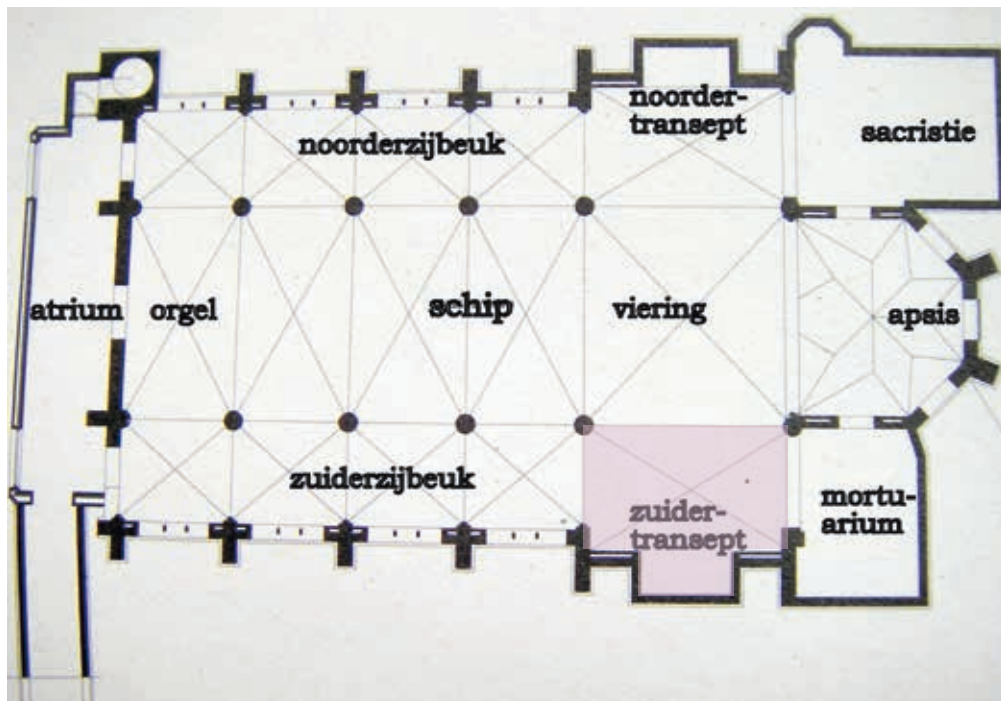
17. *SS. Candida et Gelasia.*

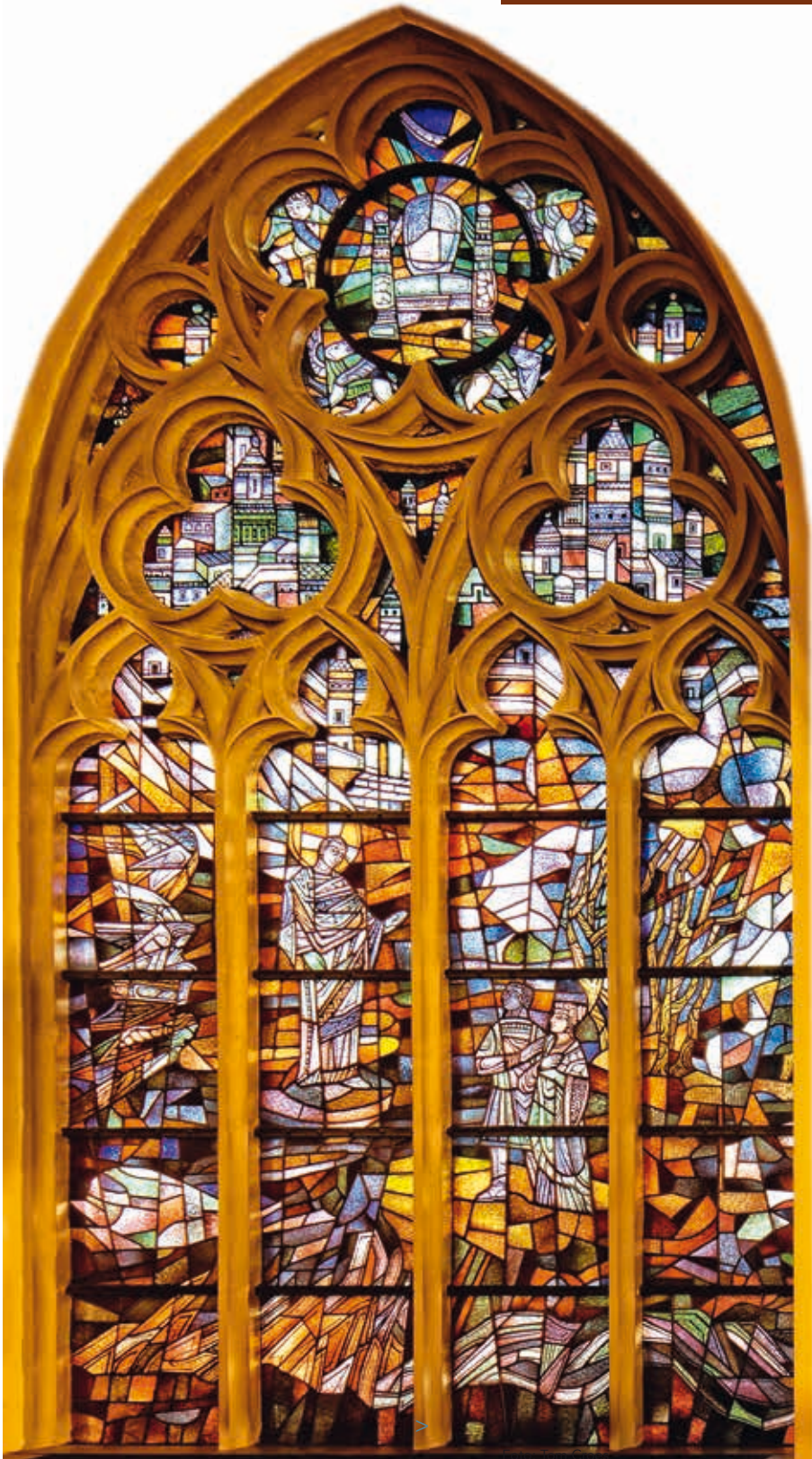
Heilige Candida en Heilige Gelasia als kluizenaressen met een engel. Boëtius Adamz. Bolswert 1612

Ramen van de kapel deel 6 van 8

In het zuidertransept, waar het zangkoor nu staat, is een enorm gebrandschilderd raam aangebracht in 1962. Het is voorzien van glas in gevarieerde kleuren, maar niet altijd herkenbare vormen. Boeiend om te bekijken. Er valt overdag altijd licht doorheen, daar ligt het niet aan, maar wat is de samenhang tussen de troon, de personen, de gebouwen, de engelen en de struik? Dan zijn er nog zwemblaasvormen en vogelachtige figuren. Dat zal wat hoofdbrekens kosten. Na twee afleveringen over dit raam, de delen 6 en 7 van de serie, blijven er vragen en twijfels. We verwachten dan hulp van u, lezers. Niet meer van de glazenier J.B. Lambert Simon en zijn adviseur Dr. Gerard Wellen. Zij zijn overleden en in de archieven is nauwelijks correspondentie gevonden.

door Ton Vogel

Inleiding: het raam over de parousia

Gelukkig is er enig houvast. De zusters Raphaël en Veronie hebben over het raam in het archief een korte tekst gevonden. Die werd geschreven door de glazenier zelf.

‘In het raam van de Parousia is de tekst niet een sluitend verhaal; het wordt gevormd uit ... of ontleend aan meerdere tekstdelen. Uit de oude verrijst de nieuwe wereld. Hier gaat de mens op in het herwonnen paradijs. Hier komt de Heer over de wolken de mens tegemoet. Boven straalt het hemels Jeruzalem en midden in de stad is de troon.’

We moeten op zoek naar teksten in de Bijbel: in het boek Ezechiël, in de vier Evangeliën, in de Handelingen der Apostelen, de Brieven aan de jonge Christengemeenten in Klein-Azië en Griekenland en in het boek Openbaring van Johannes (ook ‘Apocalyps’ genoemd).

18

Het raam in het noordertransept gaat over de eerste schepping, met Adam en Eva, de opdracht die de mens krijgt om te waken over het geschapene. De drie ramen in de apsis hebben als onderwerp: het verbond dat God, de HEER, sloot met de mens (de boeken Genesis en Exodus). In het raam van het zuidertransept zien we de voltooiing: de eigenlijke boodschap van het Nieuwe Testament. De dood heeft niet het laatste woord, we mogen geloven in de terugkeer van Jezus Christus, het nieuwe Jeruzalem en de overwinning op de dood.

De belofte van de parousia

Dit Griekse woord wordt doorgaans vertaald met: wederkomst, terugkeer. In de *Handelingen der Apostelen* (1, 8-11) schrijft Lucas over het afscheid van Jezus van zijn apostelen. Dan wordt ook kracht van de heilige Geest en de terugkeer van Jezus beloofd. Nu volgt de letterlijke tekst uit Hand.1, 8-11.

‘Maar wanneer de heilige Geest over jullie komt, zullen jullie kracht ontvangen en van mij getuigen

in Jeruzalem, in heel Judea en Samaria, tot aan de uiteinden van de aarde. Toen hij dit gezegd had werd hij voor hun ogen omhoog geheven in een wolk, zodat ze hem niet meer zagen. Terwijl hij zo van hen wegging en zij nog steeds naar de hemel staarden, stonden er opeens twee mannen in witte gewaden bij hen. Ze zeiden: ‘Galileeërs, wat staan jullie naar de hemel te kijken? Jezus, die uit jullie midden in de hemel is opgenomen, zal op dezelfde wijze terugkomen als jullie hem naar de hemel hebben zien gaan.’

De troon

Centraal in het venster staat de troon, door kleurige bundels hemels licht verbonden met de lob erboven. In het raam van Lambert-Simon zien we een lege troon. God de Almachtige wordt niet afgebeeld, de prachtige troon is het symbool van Zijn aanwezigheid. In de andere vier lobben rondom de troon zijn de vier ‘wezens’ weergegeven. Daarover lezen we in de *Openbaring van Johannes* 4, 2-8 het volgende visioen:

‘Op hetzelfde moment raakte ik in vervoering. Er stond een troon in de hemel en daarop zat iemand. Degene die daar zat had een uiterlijk als van jaspis en sarder¹, en rond de troon was een regenboog die eruitzag als smaragd (...). Midden voor de troon en eromheen waren vier wezens die van voren en van achteren een en al oog waren. Het eerste wezen zag eruit als een leeuw, het tweede als een jonge stier, het derde had een gezicht als een mens en het vierde leek een vliegende adelaar. Elk van de vier wezens had zes vleugels met overal ogen langs de randen en aan de binnenkant. Dag en nacht herhalen ze ‘Heilig, heilig, heilig is God, de Heer, de Almachtige, die was, die is en die komt.’ (vgl. Jesaja 6, 2-3).

Het visioen dat Johannes had staat niet op zich zelf. In het Oude Testament lezen we een vergelijkbare profetie. Deze is van Ezechiël.

Troon, omgeven door vijf lobben

Ezechiël was een profeet uit Juda. Hij was gedeporteerd naar Babylonië en daar was hij werkzaam tussen 593 en 571 voor Christus. De gehele bovenlaag van de bevolking uit Juda, de omgeving van Jeruzalem, was weggevoerd door de koning van Babylonië. Dat gebeurde nadat Jeruzalem door hem was ingenomen en de tempel was verwoest. Tijdens de ballingschap van het volk, probeerde Ezechiël zijn mensen op te beuren en vertrouwen in de toekomst te geven. De diepe crisis - in religieuze zin, maar ook wat de identiteit betreft - was volgens Ezechiël veroorzaakt door geloofsafval, het was een straf van God. Ezechiël gebruikte visionaire verhalen om zijn roeping bekend te maken en het volk te bemoedigen. Hij beschrijft zo'n visioen: *'Dit is wat ik zag: een stormwind, komend uit het noorden, een grote gloeiende wolkenmassa, een vuur van bliksemflitsen. Daar middenin zag ik iets dat glansde als wit goud. In het midden van het vuur zag ik iets dat leek op een viertal wezens (...).*

En zo zagen ze eruit: 'Hun gezichten leken van voren op het gezicht van een mens en van rechts op de muil van een leeuw, van links op de kop van een stier en van achteren op de bek van een adelaar. Dat waren hun gezichten.' (Ez. 1, 4 en 10). Zo gaan de teksten verder; de beschrijvingen zijn werkelijk literaire hoogstandjes!

De vier wezens

Over vroegere eeuwen, na de uittocht uit Egypte, tijdens de tocht door de woestijn, lezen we in de Joodse overlevering over vier 'vaandels' of 'banieren'. De twaalf stammen van Israël groepeerden zich tijdens de tocht door de woestijn rond de Ark van het Verbond op een voorgeschreven manier, aan vier zijden, om de Ark te verdedigen tegen vijandige volksstammen. Dat was de opdracht van God de HEER aan Mozes en Aäron. De vier vaandels waren van de stam van Juda, de leeuw. Van de stam van Ruben, de mens. Van de stam van Efraïm, het rund en van >

De gevleugelde mens

De gevleugelde leeuw

de stam van Dan, de arend. Deze vier banieren beschermden de Ark, met veel mankracht. De Ark (het tabernakel) is te vergelijken met de troon van God te midden van zijn volk op aarde.

De herkomst van de 'vier wezens' gaat ook weer terug op oude oosterse mythen. Daarin fungeren ze als bewakers van de vier zuilen waarop de wereld is gegrondvest. Deze beelden kwamen nadien in de Joodse geschriften terecht, na een proces van redactionele bewerkingen in de loop van eeuwen.

In het raam in de kapel zijn de vier gevleugelde wezens gegroepeerd rond de troon. Zoals in het *Boek van de Openbaring* staat geschreven en hierboven is geciteerd: *'Midden voor de troon en eromheen waren vier wezens.'* De vier wezens symboliseren nu ook verschillende eigenschappen van Jezus Christus: de menselijke figuur is een aanduiding van de menswording, het rund verwijst naar Jezus' priesterschap, de leeuw naar zijn macht en de arend naar de goddelijke genade.

Het gevleugeld rund

De adelaar

De vier schrijvers van de evangeliën: Mattheüs, Marcus, Lucas en Johannes

Bijbelkenner en kerkvader Ireneüs van Lyon (ca. 130-202 n. Chr.) bedacht dat deze vier wezens ook als symbool toegepast konden worden op de evangelisten. Dat gebeurde inderdaad in de tweede eeuw na Christus. En het is een mooie traditie geworden. De engel of gevleugelde mens staat voor Mattheüs, de gevleugelde leeuw voor Marcus, het gevleugeld rund staat voor Lucas en de arend (adelaar) voor Johannes. Er zijn ook verklaringen aan toegevoegd. Op basis van de inhoud van de eerste hoofdstukken van de evangeliën.

- Het evangelie van Mattheüs begint met de menselijke afstamming van Jezus, zijn stamboom. De mens is zijn symbool.
- Het evangelie van Marcus begint met de prediking van Johannes de Doper, de roepende in de woestijn. De leeuw, de koning der dieren houdt zich daar op.
- Lucas schrijft in hoofdstuk 1 van zijn evangelie over de priester Zacharias, die een offer brengt aan de Heer. Het offeren van een rund was in het Oude Testament heel normaal.
- Tenslotte Johannes: zijn hoogdravende filosofische getuigenis over de goddelijke oorsprong van het Woord, de Logos, doet denken aan de blik van een roofvogel, alomvattend. De adelaar is zijn symbool.

Volgende keer kijken we verder in dit raam, en zoeken we teksten over het nieuwe Jeruzalem en de terugkeer van Jezus Christus op het einde der tijden. <

1) Edelstenen

Bron: Bijbelteksten: De Nieuwe Bijbelvertaling, Nederlands Bijbelgenootschap 2004

ACTUALITEITEN

Met dank aan Jack Mone, eindredacteur van 'Stadsblad' voor het mogen publiceren van onderstaand artikel dat in genoemd blad verscheen op 23 maart 2016.

Na acht jaren in het kleinste nu naar het grootste bisdom

Bossche Bollen heeft hij al gegeten, maar carnaval is nog onbekend voor de nieuwe bisschop Gerard de Korte. "Ik heb er wel iets van meegemaakt in Overijssel. En ook hier in Kloosterburen wordt carnaval gevierd, maar daar hoef ik als bisschop niet bij te zijn. Maar als ik Den Bosch woon, zal ik ook die dimensie van het Bossche leven meemaken. Een traditie die ik moet leren kennen en ook waarschijnlijk zal leren waarderen."

door Bonnie Okkema

Hij groeide op in Vianen en trok daarna verder noordwaarts: het Alberdingk Thijmcollege in Hilversum, studie en eerste baan in Utrecht, daarna hulpbisschop in Zwolle en nu bisschop van Groningen en Leeuwarden. Maar over vijf weken woont hij aan De Parade in Den Bosch. Die verhuizing kwam vrij onverwacht en toch ook niet. "Je weet dat de nuntius niet naar Groningen komt om alleen maar koffie te drinken, maar met de benoemingsbrief van de paus. Dan ben je toch verward!" Het is een hele taak, maar uiteindelijk hoop ik op de kracht van Gods Geest. Je kunt dit alleen maar doen als je stevig geworteld bent in je eigen geloof en ik hoop dat dat mag blijven. Maar aan de andere kant: een bisschop kan alleen niet veel. We moeten het samen doen, met alle andere gelovigen".

De kleine Gerard was een religieus kind, dat aanvankelijk pastoor wilde worden. "Na mijn eerste communie ging ik met mijn vader naar de katholieke boekhandel van Rossum naast het Utrechtse stadhuis. Die verkochtte religieuze artikelen, ook voor kinderen: kleine kelkjes, kleine monstransjes. Bij de drogist haalden we ouwels. En dan een rijksdaalder erop, erom

>

Bisschop Gerard de Korte

ACTUALITEITEN

22

heen knippen en dan had je een hostie". Maar al snel kwam het onderwijs in beeld. "Twaalf was ik, toen in 1967 de Zesdaagse oorlog in Israël woedde. Dat volgde ik op de voet. Minstens vanaf die tijd heb ik grote interesse in de politiek en in geschiedenis". Als jonge geschiedenisstudent beleefde De Korte een geloofsverdieping. "Dat kwam mede door de vragen van de geschiedenis. De vraag naar de zin van de geschiedenis en mijn eigen leven. De grote vraag naar het kwaad in de geschiedenis en het lijden van mensen?"

De Korte werd rond die tijd actief in de parochie van Vianen en de gedachte om priester te worden werd steeds sterker. "Maar mijn ouders waren nuchter, en zo heb ik eerst mijn studie geschiedenis afgemaakt en ben daarna theologie gaan studeren". Doel was de priesterwijding, die er in 1987 ook kwam.

"Toen mijn zus in 1980 haar eerste kind kreeg, mijn petekind, besepte ik dat ikzelf nooit vader zou worden. Maar mijn verlangen om celibataire priester te worden was sterker".

Na acht mooie jaren in het kleinste bisdom, komt De Korte nu naar het grootste. "Eén op de vier gedoopte katholieken woont in bisdom Den Bosch, dat is toch een verschil." Toch is ook hier het probleem van de krimpende kerk. "Het beleid van het bisdom Groningen kan ik niet automatisch overpoten naar Brabant.

Beleid is altijd contextueel bepaald. Net als in Den Bosch zijn er in het noorden parochiefusies. Maar vanwege het feit dat de geloofsgemeenschappen nogal uit elkaar liggen - 80 verspreid over 3 provincies - is er een knip gemaakt tussen kerkgebouw en geloofsgemeenschap. Als een kerk dicht moet, maar de gemeenschap is nog vitaal genoeg om ter plekke samen te komen, dan mag dat. Het is de vraag of dat ook in Brabant mogelijk is. Of nodig is, omdat kerkgebouwen veel dichter bij elkaar liggen. Maar ik hoop de kerk zo dicht mogelijk bij de mensen te houden. Altijd is maatwerk ter plekke noodzakelijk."

Ik ben niet primair krimpmanager. Maar dat hoort ook bij bisschop zijn in de huidige tijd. Primair ben ik leraar van het geloof, bruggenbouwer en herder. Gebouwen en geld zijn middelen om het evangelie te verkondigen".

Dat hij vorig jaar werd verkozen tot eerste Theoloog des Vaderlands, was leuk, maar ook heel betrekkelijk, zegt De Korte. "Dat duurt een jaar, maar door zo'n titel krijg je wel podia waar je anders niet komt. Een interview in NRC bijvoorbeeld. Belangrijk is de taal van deze tijd te spreken. We kunnen heel hoogdravend allerlei dingen zeggen, maar dan gaat het vaak over de hoofden van de mensen heen. Mijn eigen opdracht is, juist in de huidige tijd, om zo goed mogelijk te communiceren. Want de levensvragen van de mensen zijn altijd hetzelfde gebleven. De vragen over de zin van ons leven, onze eindigheid, het kwaad en het lijden, die grote religieuze vragen blijven voor ieder mens, voor elke generatie. Het christelijk geloof kan ons helpen deze vragen te beantwoorden. Niet dat je die vragen nu rond krijgt, het is geen wiskundesom die je oplost. Maar het helpt om in ieder geval zoveel antwoord te krijgen dat je met je leven verder kan". <

Het bisschoppelijk paleis – Parade 11

Kapelaan J.A. Heerenstraat in Best

In 2012 heeft de Heeriaan een driedelige serie gepubliceerd over Zusters DMJ die een straat naar zich vernoemd hebben gekregen. Het Anna Walravenpad, de Rosa de Werdstraat en de Antoinette van Pinxterenlaan. Pastor Theo Bos zag in Best nog een andere opvallende straatnaam. Dankzij de Heemkundekring in Best en het Regionaal Historisch Centrum in Eindhoven zijn we nog meer aan de weet gekomen.

Kapelaan J.A. Heerenstraat

Toen in de zestiger jaren van de vorige eeuw de wijk 'De Hoge Akker' in Best ontstond moesten de straten daar natuurlijk een naam krijgen. Burgemeester (Guido) Notermans deed de straatnaamgeving toen zo'n beetje als hobby in zijn eentje, hoewel de raad daar natuurlijk haar goedkeuring aan moest geven.

De heer J.M. Renders, inspecteur van het lager onderwijs te Eindhoven heeft een belangrijke adviserende rol gespeeld bij de totstandkoming van het uiteindelijke besluit van de Gemeenteraad. Overigens werd niet alleen gebruik gemaakt van de kennis van de heer Renders, maar de burgemeester schroomde ook niet om onder andere Frater Rombouts aan te schrijven en om zijn medewerking te vragen. Naar deze zelfde Frater Rombouts is overigens ook een straat genoemd in de 'Hoge Akker'.

Als eerbetoon aan de vele priesters en zusters die zich eind 19e en begin 20e eeuw hadden ingezet voor katholiek onderwijs, werd ervoor gekozen om deze personen in Best met een straatnaam te eren. Zo ontstonden de Dr. Mollerstraat omdat die het Mollerinstituut in Tilburg had opgericht, de Mgr. Zwijsenstraat omdat deze de onderwijscongregatie Zusters van Liefde in Tilburg had opgericht enz.

Ook kapelaan J.A. Heeren was in 1820 oprichter van zo'n onderwijscongregatie, namelijk die van de Dochters van Maria en Joseph in Den Bosch, die in 1864 ook een klooster vestigden in Best. De zusters hadden vele jaren de zorg voor kleuteronderwijs, de lagere school voor meisjes, een meisjeskostschool en een huishoudschool. De naam van kapelaan Heeren mocht dus in dit rijtje niet ontbreken.

Omdat J.A. Heeren kapelaan was in Den Bosch toen hij de Congregatie Dochters van Maria en Joseph oprichtte, heeft hij op het straatnaambordje in Best, de titel 'kapelaan' voor zijn naam gekregen. In februari 1821 werd hij pastoor in Oirschot, doch dat was na de oprichting van de Congregatie. Waarschijnlijk heeft men er in Best derhalve de voorkeur aan gegeven om op het straatnaambordje de titel kapelaan te vermelden.

ACTUALITEITEN

Uit de Bossche encyclopedie

Geboren 15 januari 1775 te 's Hertogenbosch, overleden aldaar 22 oktober 1859, zoon van Godefridus Heeren en Johanna Maria van Gogh, begon zijne studiën op de lagere scholen te Uden en voltrok ze aan de Latijnse school te Turnhout. Vervolgens begaf hij zich met eenige stadgenooten naar de Universiteit te Leuven, waar hij de studie der wijsbegeerte afmaakte en die der godgeleerdheid begon. Door de vernietiging der universiteit gedwongen, keerde hij november 1797 naar zijn geboorteplaats terug, bracht eenigen tijd bij de Kruisheeren te Uden door, tot hij 29 januari 1798 aan het pas opgericht seminarie te 's Hertogenbosch onder leiding van Moser en van Gils zijn godgeleerde studiën voltooide. 16 maart 1799 te Emmerik tot priester gewijd, werd hij terstond benoemd tot assistent

de straten, om in verschillende huizen de godsdienstoefeningen te houden en de gelovigen te bezoeken. Hij leerde zodoende veel ellende kennen, die hij door rijke aalmoezen trachtte te lenigen.

Vele kinderen, die tot het R.K. Weeshuis niet gerechtigd waren, besteedde hij met behulp van eenige dochters van goeden huize en het R.K. Armbestuur, bij personen buiten de stad. Ook werd hij door het R.K. Armbestuur aangezocht de oude vrouwen door die dochters te laten verzorgen. Hiertoe kon hij eerst overgaan, toen vijf van die vrouwen besloten, hun ouderlijk huis te verlaten. Op 7 juli 1820 werd met behulp van Heeren het zedelijk lichaam, genaamd 'Vereeniging van vrouwen tot het geven van Onderwijs' opgericht, dat zich vestigde in de Choorstraat.

Kort daarop, op 2 februari 1821 werd Heeren pastoor te Oirschot, doch deed hij op 17 juli 1830 van deze pastorie afstand, om als directeur wederom het bestuur van zijn stichting te 's Hertogenbosch op zich te nemen.

Op 5 augustus 1843 legde hij een groot deel van zijn vermogen ten koste tot aankoop van eenige panden van

Catharina van Grinsven, welke panden hij geheel liet verbouwen en waar hij een schoone kapel stichtte, die in 1911 door de tegenwoordige vervangen is. <

Bron: www.bossche-encyclopedie.nl

Nieuw Nederlands Biografisch Woordenboek 3 (1914)

te Orthen en nog in hetzelfde jaar tot kapelaan te 's Hertogenbosch; eerst in de bidplaats achter den Boerenmouw, waar hij 19 juli zijn eerste Mis las. In 1803 werd hem de kapelanie van St. Jacob opgedragen. Gedurende de ballingschap van pastoor Molemakers onder Napoleon, berustte de zielzorg voor de St. Jacobsparochie geheel op hem en als molenaar verkleed, ging hij door

Een juweeltje

In de herfst van 2012 schreven we in de Heeriaan over Lia van der Velden en Toine van Eeten die toen veertig jaar in dienst waren van de Congregatie. Een robijnen feest! Maar in 2016 loopt hier nog zo'n juweeltje rond! Iemand die haar hele volwassen leven werkte (en nog steeds werkt) voor de zusters; Gerrie van Esch.

door Brigitte Lutters

De robijn:

Symbol: Het vuur.

De robijn weerspiegelt moed, strijdlust, liefde, goddelijke goedheid, jeugd, passie en wellust.

Deugden: De robijn zorgt voor evenwichtige emoties en beschermt je voor ontrouw en verraad. Hij geeft ook lichamelijke en spirituele kracht.

Legende: In Europa werden robijnen bovenaan een koningskroon geplaatst om de passie en het bloed van Christus te herdenken.

Van Nijnsel naar Den Bosch

Twintig lentes was ze nog maar, toen ze voor het eerst voet zette in het Moederhuis in Den Bosch. Ze was net getrouwd met Hans en nadat hun stulpje in Nijnsel was ingericht, zocht ze werk. Haar kersverse schoonouders hadden beide een zus in het klooster bij de Zusters van de Choorstraat¹, dus werd er door schoonmama navraag gedaan of er misschien werk in het klooster was voor haar schoondochter. Toevallig zochten ze iemand en een sollicitatiegesprek met Zuster Timothée volgde. Per 1 mei 1976 kon ze voor vijf dagen per week beginnen. Op haar eerste werkdag kwam ze te laat. In al die jaren die volgden is dat nooit meer gebeurd.

Gerrie van Esch (rechts) en Lia van der Velden bij het 12,5-jarig dienstverband van Gerrie in 1988

Bij de voordeur gebeurde het allemaal

De muren die het klooster omringden benaauwden haar en ze heeft meer dan eens gedacht: "Hier blijf ik echt niet. Maar ach", zo zegt ze nu, "het is overal wel eens wat en je bouwt ook wat op en op een dag denk je, tja, laat ik nou maar

blijven. Het was toen zo anders dan nu! De Congregatie had toen nog veel huizen in het hele land (Amsterdam, Beverwijk, Eindhoven enzovoorts) en minstens 80 of 90 zusters in het Moederhuis. De oudbouw was heel sfeervol met haar spreekkamers, een refter met eiken lambrizing en de voordeur, toen nog aan de Choorstraat!", zo vertelt Gerrie enthousiast. >

ACTUALITEITEN

Gerrie in de 'nieuwe' voordeur van Papenhulst.

26

"Het werk was in het begin ook heel anders dan nu, heel gevarieerd. Ik schrobde de kapel, maar hielp ook bij familiefeesten en jubels en was bij afwezigheid van Zuster Timothée verantwoordelijk voor 'de voordeur'. Want bij de voordeur gebeurde het allemaal! Wie komt er binnen (en waarom) en wie vertrekt er weer. Dat vond ik altijd de meest bijzondere plek in huis!"

Vergroeid met de zusters

In die veertig jaar heeft ze vier leidinggeven-den gehad. Het begon met Zuster Timothée. Zuster Willemien was hoofd van de huishoudelijke dienst, maar Gerrie viel onder 'voor', zoals dat werd gezegd. Na Zuster Timothée kwam Zuster Clara, die op haar beurt het stokje weer overdroeg aan Lia van de Velden en sinds 2013 is Els Strik hoofd huishoudelijke dienst. De meeste zusters die elders in het land woonden kwamen bij het sluiten van een huis naar het Moederhuis. Dus Gerrie kende er veel zusters. En omdat er ook zusters vanuit het Moederhuis verhuisden naar Sint Jozefoord kent ze daar ook nog veel zusters. Ze heeft ook menig collega zien komen en gaan. Dus een beetje vergroeid met DMJ is ze wel en het werk is maar zelden een 'moeten'. Toch

betreurt ze sommige veranderingen. Met name die veranderingen die haar beletten net dat stukje extra te kunnen doen voor de zusters.

En nu verder

"Het klooster is gehalveerd na de verbouwing in 1999. Maar het is nog altijd een groot gebouw en al wonen er minder zusters, het gebouw zelf wordt daar niet kleiner door! Door de leeftijd van de zusters hebben zij ook meer ondersteuning nodig van ons team", zegt Gerrie. "Dus we zijn nog altijd nodig!"

"Ging ik vroeger met de bus, nu kom ik met de auto. Werkte ik eerder vijf dagen per week, dat zijn er nu vier en vanaf de zomer worden dat drie dagen per week. Dat is ook prima, mijn lijf is ook veertig jaar ouder en dat merk ik. Tot mijn pensioen heb ik nog minimaal zeven jaar te gaan. Mijn man is drie jaar ouder. We zullen in de komende tijd wel eens gaan nadenken over hoe en wanneer we met pensioen gaan". "Tot die tijd blijf ik bij mijn zusters". <

¹ Zuster Cornelina van der Meijden (13/06/1909 – 17/07/2010) was een zus van haar schoonmoeder en Zuster Marina van Esch (07/03/1909 – 30/10/1992) was een zus van haar schoonvader.

Bron: www.wewoman.be

De jubilaris wordt in de bloemetjes gezet.

Iconen – “Het is mooi geweest!”

Dat de Heeriaan vier keer per jaar op uw mat belandt, gaat niet vanzelf. Vooral de zusters die elke aflevering een bijdrage leveren aan de Heeriaan, kennen de druk die de Heeriaanredactie op hen legt! In de vaste rubriek Iconen kreeg u telkens een andere icoon uitgelegd door Zuster Leonie Rabou. “Maar nu is het mooi geweest”, vindt Zuster Leonie.

door Brigitte Lutters

In 2011 interviewde ik haar over haar bijzondere band met iconen en zij zei me toen aan het einde van ons gesprek: *“Zolang mijn handen het blijven doen, zal ik iconen blijven schilderen”*. Maar het zijn niet alleen de handen die het werk moeten blijven doen. Inmiddels is Zuster Leonie 88 jaar en haar gezondheid neemt wat af. Zij wil niet meer de druk van vier keer per jaar een aflevering moeten schrijven en daar hebben we (de redactie) alle begrip voor, al vinden we het wel een beetje jammer.

Ik spreek hier met haar over op haar kamer. De wanden zijn behangen met door haarzelf geschilderde iconen. Er hangen er weer meer dan vijf jaar geleden.

Tweemaal per jaar ging ze op een retraite 'Iconen schilderen' bij de zusters in Maarsen (De Reguliere Kanunnikessen van het Heilig Graf), onder begeleiding van Broeder Hermann Sleeuwenhoek. Maar de zusters hebben hun huis verkocht en daarmee zijn ook de retraites gestopt.

"Dankzij mijn iconen ben ik nooit alleen", zei ze me toen al en dat is nog zo. Ook is me bijgebleven hoe zij omschreef wat het schilderen voor haar betekent. "Het schrijven van iconen¹ is een ritueel dat aan strikte regels gebonden is en dat is een wijze om veel dieper en intenser dan gebed, tot God te komen. Een icoon beoogt niet de fysieke werkelijkheid weer te geven, maar de spirituele werkelijkheid. Daardoor ontstaat een icoon niet alleen in een sfeer van meditatie en gebed, maar er ontstaat als het ware een omgekeerd perspectief, waarin het verdwijnpunt andersom wordt weergegeven, symboliserend dat de icoon naar je toekomt".

Een diepere en intensere manier - dan gebed - om tot God te komen, dat vind ik heel bijzonder om te horen. En het is niet zo dat dit voor Zuster Leonie ná het schilderen aan intensiteit inboet. Ze zegt: *"Ze zijn om me heen en ik spreek met ze en zij met mij. Zonder iconen zou ik niet meer kunnen leven".*

Ik denk dat ik namens alle trouwe Heeriaanlezers spreek en in ieder geval namens de gehele redactie van de Heeriaan, als ik zeg: Lieve Leonie, bedankt en het is inderdaad mooi geweest. Héél mooi!

Tot slot: het kan zo maar gebeuren dat er nog een keer, zomaar, een artikel van haar hand verschijnt. U zult het zien. <

¹ Het schilderen van iconen wordt het schrijven van iconen genoemd.

De groep in Maarsen. Zuster Leonie, tweede van rechts, onderste rij.

Het Gelaat van Barmhartigheid

door Zuster Lisette Swanenberg

De zeven werken van barmhartigheid zijn:

1. De hongerigen spijzen
2. De dorstigen laven
3. De naakten kleden
4. De vreemdelingen herbergen
5. De zieken verzorgen
6. De gevangenen bezoeken
7. De doden begraven

Onder deze titel zie ik regelmatig teksten en toespraken voorbijkomen.

Het Jaar van Barmhartigheid is door paus Franciscus aangekondigd en zijn 'groene' encycliek, 'Laudato Si' vindt wereldwijd weerklank. De paus vraagt om een dwingend bekering van onze levensstijl. Verantwoordelijkheid voor de mensheid als hoeder van de Aarde. Hij wil met iedereen in gesprek over ons gemeenschappelijk huis, de Aarde.

Ik ga met mezelf in gesprek over het Gelaat van Barmhartigheid. Barmhartigheid, mededogen, compassie, hebben dus een gezicht. Ik ga op zoek in het leven van alledag. In de lente, hoor ik in in Friesland: "Het raapverbod voor kievitseieren is hier hard aangekomen". Mensen die de vogelstand beschermen ontmoeten veel tegenstand. Er wordt getornd aan een lange voorjaarstraditie.

Het brengt mij terug in de tijd. Samen vlinders vangen op de Nulandse hei was voor mij, mijn broers en buurtgenootjes een waar genoegen. Evenals het zwieren met meikevers aan een touwtje en dan horen welke dikke, bruine kever het

hardst bromde. Ook liepen we trots met de uitgeblazen kievitseieren om de hals.

'Wakker Dier' en de 'Partij voor de dieren', bestonden nog niet en bij niemand van ons was er ook maar één sprankje barmhartigheid te bekennen.

En ik zie in gedachte de contouren van het gezichtje van een nog ongeborn baby. Het kijkt mij aan en vraagt met zachte stem: "Mag ik wel geboren worden, als ik het syndroom van down meebreng? Mag ik geboren worden, ook als ik iets anders mankeer?" Ik zie de vertwijfelde gezichten van de jonge ouders, die zojuist de uitslag van de erfelijkheidstest hebben gehoord en nu voor de keuze van leven of dood staan.

Ik lees in de krant: "De NIPT-test wordt aangeboden aan iedereen met een kinderswangerschap. Dit onderzoek, een erfelijkheidstest, roept veel vragen op en plaatst menig toekomstige ouders voor een duivels dilemma. Willen zij wel weten wat hun te wachten staat? "De abortusdrempel wordt wel erg verlaagd op deze manier", zo lees ik van een verontruste vader, met

een zoontje met het syndroom van down.

De bejaarde met een doodswens vindt de overheid op zijn pad, we spreken van euthanasie en waardig sterven. Maar de kwetsbare groep ongeboren kinderen, die niet voor zichzelf op kan komen heeft geen bescherming van de overheid”.

Barmhartigheid? Is er in onze samenleving nog ruimte voor imperfectie?

Neem nu de situatie in Lesbos. Een Grieks eiland berucht geworden door de stroom van heel veel bootvluchtelingen. Een veld van oranje zwemvesten ligt te drogen op het strand. Stille getuigen van het vluchtelingendrama op volle zee. Ze zijn opgemerkt door tientallen vrijwilligers, die heel vlug en handig de talloze vesten omtoveren tot handzame rugzakken, voor degenen die

verder moeten. Mensen van mededogen, het zijn er heel veel. Zij zetten compassie om in actie.

Ik zie het gezicht van de Duitse bondskanselier, Angela Merkel. Met haar: “Wir schaffen das”, heeft zij de deur wijd opengezet voor de slachtoffers van oorlogsgeweld. Ondanks de toenemende vluchtelingenstroom, weet ze van geen wijken. Haar mededogen roept veel reacties, ook weerstand op. Maar de mensen blijven komen. Mensen willen hier zijn voordat de deur/de grens voorgoed dicht gaat.

“Denk niet wit, denk niet zwart, maar in de kleur van je hart”, zingt Frank Boeijen. Ik bewonder die mensen, die zeker zijn van hun zaak en precies weten wat ze te doen staat.

In een tijdschrift zie ik ze staan. De zeven gezichten van de ontvoerde en vermoorde monniken uit Algerije. Zij legden een tegenovergestelde weg af. Van Frankrijk naar Algerije. Van rijkdom naar armoede, van het christelijk vertrouwde, naar het islamitisch onbekende. Solidair met de arme dorpelingen. Ze bleven op hun post ondanks de dreigingen. Hun leven was verweven met dat van de moslimgemeenschap. Een van hen schrijft in de jaren '90 een fictieve brief aan zijn toekomstige moordenaar, een terrorist. Een paar jaar later wordt zijn hoofd, samen met de hoofden van de andere zes monniken, teruggevonden ergens in de Algerijnse Sahara.

De zeven werken van barmhartigheid, Meester van Alkmaar 1504, Rijksmuseum

Citaat uit de fictieve brief:

Als een terrorist mij vandaag vermoordt. Als ik ooit – en dat kan vandaag al zijn – het slachtoffer word van het terrorisme, dat nu blijkbaar alle vreemdelingen wil treffen die in Algerije wonen, dan zou ik graag hebben dat mijn gemeenschap, mijn kerk, mijn familie zich herinneren dat mijn leven was gegeven aan God en aan dit land.

Dat ze aanvaarden dat de enige Meester van alle leven niet vreemd kan zijn aan dit brute einde. Dat ze voor mij bidden: hoe zou ik een dergelijk offer waardig bevonden worden? Dat ze een verband leggen tussen deze dood en de even gewelddadige dood van zoveel andere mensen waaraan men onverschillig voorbijgaat, omdat de slachtoffers naamloos blijven.

Mijn leven is niet meer waard dan dat van een ander. Ook niet minder. In ieder geval

heeft het niet meer de onschuld van de kinderjaren. Ik heb lang genoeg geleefd om te weten dat ik mede schuld heb aan het kwaad dat in de wereld helaas lijkt te zegevieren, zelfs aan het kwaad dat me blindelings kan treffen. Als het zover is, zou ik graag in

een flits de luciditeit hebben die me in staat stelt vergeving te vragen aan God en aan mijn broeders in het menszijn en tegelijk van ganser harte hem te vergeven die mij ombrengt.

Een citaat om heel lang stil van te worden. <

Delf mijn gezicht op

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

Wie mij onmaskert zal mij vinden.

*Ik heb gezichten, meer dan twee,
ogen die tasten in den blinde,
harten aan angst voor angst ten prooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.*

Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.

*Wie wordt onmaskerd, wordt gevonden
en zal zichzelf opnieuw verstaan
en leven, bloot en onomwonden,
aan niets en niemand meer ten prooi.
Delf mijn gezicht op, maak mij mooi.*

Huib Oosterhuis

Een visioen

door Zuster Augusta de Groot

32

Iedere dag weer worden wij geconfronteerd met beelden en berichten in de krant of op radio en tv, over mensen op de vlucht voor oorlogsgeweld, voor natuurrampen en armoede. Verjaagd en verdreven van eigen huis en haard.

Wanneer ik dit lees en hoor, vraag ik mij af wat de mens nodig heeft om echt overleefd te blijven. Ik kom tot de volgende belangrijke dingen: eten, kleding en een dak boven je hoofd, veiligheid en vrijheid. Als je deze dingen hebt, kun je een tevreden mens zijn. Maar maakt je dat ook een gelukkig mens? Waarschijnlijk niet, want daar is meer voor nodig. Zonder basisbehoeften als eten, kleding en een dak boven je hoofd ga je dood, maar er zijn nog andere dingen die wij, mensen nodig hebben en essentieel zijn.

Als we het over brood hebben, kunnen we dat ook vertalen naar behoeften aan aandacht, herkenning, vriendschap en liefde. Zaken die wij broodnodig hebben om te kunnen leven en die ons psychisch op de been houden.

Als we het over kleding hebben, dan weten we dat het noodzakelijk is dat we mensen om ons heen hebben die van ons houden, die ons toeien met genegenheid en die we als een warme deken om ons heen voelen.

Als we het over een dak boven ons hoofd hebben, dan betekent dat ook het hebben van een plek om te schuilen wanneer de eenzaamheid ons overvalt.

Een plek waar we mogen lachen en huilen en waar we onze diepste pijnen en zorgen mogen uitspreken en onze vreugde met elkaar kunnen delen.

Als we het over veiligheid hebben, dan weten we dat ieder van ons graag een plek heeft en een persoon, waarbij hij/zij kan schuilen in tijden van rampspoed.

Als we het over vrijheid hebben, dan is dat veel meer dan de afwezigheid van oorlog. Vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, vrij zijn en zonder angst leven naast en met anderen in onze omgeving. Niet geknecht door wat of wie dan ook.

Ik wens een ieder toe dat hij of zij mag zijn of mag vinden:

Brood, voor zichzelf en anderen in aandacht en trouw.

Kleding, om je in te warmen en beschutten tegen de naaktheid van het leven, liefde en aandacht.

Onderdak, een beschutte plek die veiligheid biedt en openstaat, zorg en nabijheid.

Vrijheid, om je geestelijk en lichamelijk te kunnen bewegen en ontwikkelen.

Als dat eens zou kunnen! Een visioen zou werkelijkheid worden; niemand zou meer hongerig zijn, niemand zou zich nog naakt voelen, ieder mens zou vorstelijk wonen met anderen en in zichzelf. In veilige vrijheid op een beschutte plek met brood op de plank, gekleed, een lach op de lippen en een hart vol vreugde.

Geluk en tevredenheid, een visioen van vrede. <

Flora op de rots door Paul Klee 1940 Olieverf en tempera op jute

Religieuzen zijn uit ons straatbeeld verdwenen. Dat betekent niet dat ze ook gestopt zijn met werken in de maatschappij. Weliswaar niet meer in groten getale zoals vroeger, maar toch. De zending is onlosmakelijk met religieuzen verbonden. Zij willen Zijn liefde uitdragen zolang zij kunnen.

Religieuzen in Nederland anno nu

Zuster Adolphine en de fancy fair

door Brigitte Lutters

Het begon ooit met een bezoek van Zuster Alfonsa PMY aan Nederland. Op Java werkt zij met de boeren. Het leek Zuster Annecathrine leuk om geld voor haar in te zamelen, dat zij kon gebruiken in Indonesië voor haar werk. En zo kwam – met behulp van enkele andere zusters en medewerkers - de eerste fancy fair (liefdadigheidsbazaar) tot stand. En met een fraai resultaat: tweeënhalve koe!

Van een jaarlijkse traditie was toen nog geen sprake.

34

Nou zijn de zusters sowieso al niet zo van het weggooien. Er is altijd wel een tweede leven voor een kopje, een kleedje, of een lampje en er zijn altijd wel mensen die blij zijn met hetgeen een ander niet meer hoeft. Dus (verkoop)waar is meestal wel voor handen. Met name Zuster Susanne † zamelde jaren lang spullen in voor de fancy fairs van de Broeders van Huybergen. Toen daar in Huybergen mee gestopt werd en met in het achterhoofd nog het succes van de eigen fancy fair, werd besloten om dit jaarlijks zelf te organiseren. Steeds ten bate van een ander goed doel. Overigens bestond er al wel een kleine kerstmarkt eens per jaar.

Het leuke is dat niet alleen het goede doel wordt gesteund, het is daarnaast een heel gezellige manier van elkaar ontmoeten in een andere sfeer. Ook de zusters die in Sint Jozefoord of elders wonen zijn van harte welkom. Er is een rommelmarkt, een loterij en een veiling. En er is friet en ijs op zo'n dag voor iedereen. Kortom, allen kijken er naar uit!

Zuster Adolphine is naast Zuster Annecathrine altijd nauw betrokken geweest bij het organiseren van de fancy fair. Maar sinds Zuster Annecathrine in het Algemeen Bestuur zit, ligt de verantwoording voor de fancy fair bij Zuster Paula, maar de praktische uitvoering is in handen van Zuster Adolphine.

Dat doet zij naast andere taken, waarvan het rijden voor haar medezusters een hele grote is. Maar gelukkig gaat dat altijd in goed overleg met de andere chauffeur.

Het hele jaar sjouwt ze met dozen met spullen die overal vandaan komen.

Zuster Vera, Zuster Ancilla en vele andere zusters bieden vaak een helpende hand.

Ook medewerkers die hun eigen huis opgeruimd hebben, weten inmiddels dat daar een goede tweede bestemming voor is. Al die spullen worden door Zuster Adolphine uitgezocht en gerubriceerd. Er zijn in huis geen lege kasten meer te vinden tegen de tijd dat de fancy fair weer gehouden wordt.

Op mijn vraag of ze altijd het overzicht houdt, zegt ze: "Soms word ik er gek van, maar het is tegelijkertijd zo leuk!"

Met mooi weer wordt het evenement buiten georganiseerd en anders in het restaurant. Uitnodigingen worden verstuurd, posters in huis opgehangen. Dankzij de hulp van velen worden kraampjes opgebouwd en versierd. Alle waar wordt uitgesteld, soort bij soort en er wordt een prijsje aangehangen. De kraampjes zelf worden bemenst door zusters en medewerkers.

De dag zelf bruist van opwinding. Er wordt veel gelachen, gepraat, verkocht en gekocht. Met het bekend maken van de opbrengst eindigt de dag met een klapper.

En als de dag ten einde is voor de bezoekers, voor het verkopend marktpersoneel en voor de frietboer, is Zuster Adolphine nog niet klaar. De niet verkochte spullen ondergaan een tweede kritische keuring en krijgen hetzij een tweede kans om verkocht te worden op een volgende fancy fair, hetzij het stempel 'onverkoopbaar' en gaan naar de Kringloopwinkel of de Vincentiusvereniging. Want er wordt niets weggegooid. <

Volgende keer: Zuster Felicitas en de kapel.

Bijzondere nalatenschappen

In de gezinnen waaruit de Zusters DMJ/PMY komen, waren zij lang niet altijd de enige die kozen voor een leven als religieuze. Een broer, een zus en soms zelfs meerdere broers of zussen gingen deze weg.

In maart 2016 stierven er twee bijzondere priesters die broers waren van respectievelijk Zuster Edwarda Sol en Zuster Leonie Rabou.

Zij laten elk op hun eigen manier een bijzondere nalatenschap achter.

Op 1 april 2016 publiceerde www.rkkerk.nl onderstaand bericht:

Mgr. Sol m.s.c. op honderdjarige leeftijd overleden op Ambon

De Nederlandse Bisschoppenconferentie heeft met droefheid kennisgenomen van het overlijden van Mgr. Sol m.s.c. Hij is op zaterdag in een militair hospitaal op Ambon, Indonesië overleden. Mgr. Andreas Petrus Cornelius Sol m.s.c. was met zijn honderd jaar plus vijf maanden de oudste Nederlandse bisschop (19 oktober 1915 - 26 maart 2016) en tevens de laatste in Nederland geboren bisschop die heeft deelgenomen aan het Tweede Vaticaans Concilie.

In 1940 werd hij gewijd tot priester van de Missionarissen van het Heilig Hart en reisde na de oorlog naar de katholieke Kai-eilanden in de Molukken in het toenmalige Nederlands-Indië. In 1963 werd hij benoemd tot coadjutor van het bisdom van Amboina, en in 1965 volgde hij bisschop Jacobus Grent, ook een Nederlander, op als de tweede bisschop van dat bisdom. Bisschop Sol ging met emeritaat in 1994. Na zijn pensionering bleef Mgr. Sol op Ambon. In 2004 moest hij het sektarisch geweld in de stad ontvluchten, maar later keerde hij terug.

Hij laat onder meer een uitgebreide bibliotheek na die is verbonden aan de kathedraal van Amboina, evenals het Ambon Adoptie Project, dat sinds de oprichting in 1980 mogelijk heeft gemaakt dat duizenden kinderen op de Molukken een opleiding kregen.

Eerder die maand, op 2 maart, overleed Pastoor Toon Rabou. In het Katholiek Nieuwsblad van 11 maart 2016 wijdde Paul van Geest een column aan hem. Met dank aan het Katholiek Nieuwsblad voor het mogen publiceren van deze tekst.

Van Geest

De dag dat bekend begon te worden dat Mgr. Gerard de Korte tot bisschop van Den Bosch

was benoemd, was eigenlijk een heel slechte voor dit bisdom. Op die dag stierf namelijk Toon Rabou, één van zijn uitzonderlijkste priesters.

Zijn uitzonderlijkheid werd al tijdens zijn leven onderkend. Een verpleegkundige vroeg hem ooit naar zijn naam en adres. Hij antwoordde naar waarheid: "Toon Rabou. Pastoor Rabouplein 1. Heilig Landstichting." Natuurlijk dacht de verpleegkundige dat hij ze niet meer op een rijtje had.

Maar niets was minder waar. Vanwege zijn enorme uitstraling en pastorale verdiensten had de overheid al tijdens zijn leven een plein naar hem vernoemd.

Pastoor Rabou woonde aan zijn eigen plein. Maar in zeker opzicht had zij wel gelijk. Hij was een chaoot van klasse. Toen dieven eens inbraken in zijn pastorie troffen zij in zijn werkkamer zo'n puinhoop aan, dat zij veronderstelden door andere leden van hun gilde te slim af te zijn geweest. Maar ook hier was niets minder waar. De enorme chaos was van Toon en bleek de beste beveiliging.

Pastoor Rabou had een zeldzaam empathisch vermogen. Als iemand het vermogen heeft ontwikkeld, anderen het licht te laten zien door zijn redeeming kwaliteiten dan was hij het wel. Hij wist al wat je op je hart had voordat je het had gezegd. Daarbij wist hij op heel uitzonderlijke wijze het Evangelie zo te ontsluiten dat de verlossende kracht ervan direct vrijkwam en ingang vond in de mensen met wie hij sprak. "Brandde ons hart niet zoals Hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons opende?", zeggen de leerlingen over Jezus. Iedere vergelijking gaat mank, maar pastoor Rabou wist hetzelfde te bewerken in zijn Schriftuitleg. Bij zijn gouden priesterjubiläum in 1999 schreef zijn eerste stagiair, mgr. A. Hurkmans: "Met al zijn kennis, maar ook zijn emotie, zijn woordkunst en zijn taalvaardigheid wist Toon verhalen te vertel-

Toon Rabou (links, wijzend) met naast hem bisschop Muskens bij de onthulling van het Pastoor Rabouplein

len waarin geloofsinhoud, geloofsbeleving ... en overgave aan het geloof samensmolten." Treffender kan men niet uitdrukken hoe Toon Rabou in zijn verkondiging aanzette tot omvorming van het referentiekader, levensbesef en uiteindelijk de bestaanswijze van zijn toehoorders. 'Niet oplossen, maar verlossen', luidde zijn devies. Ik denk dat niemand echt in beeld heeft hoeveel hij dit motto in meer dan 65 jaar priesterschap heeft voorgeleefd, ook omdat hij zo integer, menselijk en authentiek was.

Op het prentje voor zijn priesterwijding in 1949 staat een woord van Paulus: 'Door de genade van God ben ik die ik ben.' Dit is de kern van zijn hele leven. Als kind wist hij zich al gedragen door de warme betrokkenheid van mensen om hem heen en door de stilte in de kerk. In beide heeft hij al heel jong Christus' nabijheid en persoon ervaren. In zijn zorg voor en toewijding aan mensen gaf hij door wat hij ontvangen had. Nu is hij dood. Mgr. de Korte mocht niet meer dan een paar uur zijn bisschop zijn. Het is werkelijk pech voor hem dat hij zijn beste priester nauwelijks heeft gekend. Toons eerste stagiair moet hem maar veel over deze uitzonderlijke mens vertellen. <

AGENDA

UITGAANSTIPS

Jeroen Bosch route varen op de Binnendieze

Varen op de Binnendieze kan weer vanaf 1 april. De Kring Vrienden Den Bosch biedt ook de mogelijkheid om de beroemde Bossche schilder Jeroen Bosch te leren kennen middels een vaartocht. Deze tocht vaart gedeeltelijk onder de stad door, via het donkere Hellegat naar de Grote Hekel waar gestopt wordt om de film 'Hemel en Hel' te bekijken. Vervolgens vaar je naar het Jheronimus Bosch Art Center waar je kennis kunt maken met de kunstwerken van deze bijzondere schilder.

Duur vaartocht: circa 75 minuten (excl. bezoek JB Art Center). Vertrekpunt: Zuidwal. Vaartijden: dinsdag t/m zondag: 10.15 uur, 11.45 uur, 13.15 uur en 14.45 uur. Prijs € 10,- volwassenen. Kinderen tot 4 jaar gratis. Kinderen van 4 t/m 12 jaar € 5,-. Info: 073 613 50 98.

Opera op de Parade

Eén dag per jaar is 's-Hertogenbosch de operastad van Nederland. De Parade, het door kastanjabomen omrande plein, vormt dan een bedevaartsoord voor operabewonderaars, klassieke muzikliefhebbers en vele andere bezoekers. Op dinsdag 30 juni (aanvang 20.00 uur) brengen de gezelschappen Opera Zuid, philharmonie zuidnederland en Theater aan de Parade ditmaal *La Cenerentola* van Rossini als gezamenlijk evenement op de Parade. De theaterversie van Opera Zuid werd met groot enthousiasme door publiek en pers ontvangen.

Opera op de Parade vindt plaats op dinsdag 30 juni om 20.00 uur. Het evenement is gratis toegankelijk. NB! Zorg dat u tijdig uw plaatsje uitzoekt op de Parade en vergeet niet uw eigen klapstoeltje mee te nemen!

LEESTIPS

Alle wegen naar Rome

'Op een ochtend in april trek ik mijn schoenen aan, ik stommel de trap af, laat de deur achter me dichtvallen en ik loop. Wonderlijk onaangedaan ben ik. Ik heb gezwaaid naar de achterblijvers en ik ben gewoon vertrokken. Op weg naar Rome, oneindig ver weg in tijd en ruimte. Zo ver dat ik me er geen voorstelling van kan maken. Al na enkele dagen heb ik geen idee meer waar ik heen moet en hoe lang het nog is. Tussen Keulen en Parijs scharrel ik naar het zuiden, de zon achterna. Langs provinciale wegen en over zandpaden, door het bos en over de heuvels zoek ik mijn weg naar de stad waar ik ooit verliefd op ben geworden. Begin augustus zal ik door de Porta del Popolo binnenkomen. Als ik het haal.'

Jan Blokker jr. loopt naar Rome. Een droom achterna van jaren geleden. Wat hem te wachten staat weet hij niet. En misschien wil hij het ook helemaal niet weten. Hij loopt gewoon. En dat is genoeg.

€ 06,90 ISBN10 9025428886

Geroepen tot hoop. Bouwen aan een barmhartige kerk

Bisschop Gerard de Korte schrijft over de opdracht van de kerk om barmhartig te zijn. 2016 is uitgeroepen tot jubeljaar van de barmhartigheid. De Korte staat bekend om zijn open en pastorale opstelling. Het zoeken naar dialoog en het nastreven van oecumene draagt hij een warm hart toe. In dit boek zoomt hij in op de vraag naar God in deze tijd. Wat is de toekomst van het christelijk geloof in Nederland? Vervolgens deelt hij met ons zijn visie op burgerschap en de plaats van de kerk in de samenleving. Het boek wordt afgesloten met een uitleg van Bijbelse sleutelwoorden, vooral over barmhartigheid.

Gerard de Korte was in 2015 de Theoloog des Vaderlands, is op 14 mei 2016 geïnstalleerd als bisschop in 's-Hertogenbosch en schreef eerder onder andere 'Hartelijk katholiek'.

€ 12,90 ISBN10 9043526606

COLOFON

**Vijfenveertigste jaargang,
Nummer 2,
Juni 2016**

De Heeriaan is een uitgave van de Congregatie Dochters van Maria en Joseph (Zusters van de Choorstraat). Het blad verschijnt viermaal per jaar in de maanden maart, juni, september en december en wordt in een oplage van 500 exemplaren onder relaties verspreid.

Redactie:

Brigitte Lutters (hoofdredactie)
b.lutters@congregatiedmj.nl
(073) 6904 623 (rechtstreeks)

Zuster Veronie Franken
v.franken@cdmj.nl

Zuster Til Lagerberg

Ton Vogel
vogel-bots@home.nl

Anne-Marie Coopmans
archief@congregatiedmj.nl

**Kopij voor de volgende
Heeriaan uiterlijk inleveren op
25 juli 2016.**

**De najaarseditie ligt rond
15 september op uw deurmat.**

KIJKTIPS (DVD)

Yalom's Cure

Een inspirerend portret van schrijver en wetenschapper Irvin D. Yalom, een van de meest invloedrijke psychotherapeuten ter wereld. Samen met Yalom maken we een existentiële reis door de vele lagen van de menselijke geest. Inzicht en kennis brengen ons dichterbij de betekenis van het bestaan. We willen zoveel. We verlangen zoveel. Yalom wil mensen helpen te leren om te leven. En lief te hebben. In deze film geeft hij niet alleen inzicht in zijn ideeën, maar leren we ook zijn persoon kennen. Hij is al 60 jaar getrouwd met Marilyn. Ze hebben moeilijke tijden doorstaan, maar slagen er in van elkaar te houden en elkaar te respecteren.

Yalom schreef een aantal psychotherapeutische standaardwerken en verwierf grote bekendheid bij een breed publiek met zijn romans Nietzsche's Tranen, De Therapeut en De Schopenhauer-kuur.

€ 10,99

Op zoek naar licht

Een sterrenkundige wordt Norbertijn in de Abdij van Berne te Heeswijk. Een persoonlijk portret van Frank van Roermund o.praem. Met daarnaast impressies uit het dagelijks leven in de abdij, het getijdengebed en de Eucharistie en de activiteiten in en rond de abdij. Duur: 29 minuten.

€ 10,00

LUISTERTIPS (CD)

Dag in, dag uit

Cd met: Morgendienst; Openingsdienst; Openingswoord; Lied; Psalm 8; Beurtzang uit Psalm 29; Psalm 148; Lezing: Joh. 1, 1-14; Beurtzang uit Psalm 104; Lofzang van Zacharias; Tekstcollage; Onze Vader; Slotgebed; Doxologie; Middagdienst; Openingsvers; Lied; Psalm 121; Beurtzang uit Psalm 126; Psalm 122; Slotgebed; Doxologie; Dagsluiting; Openingsvers; Psalm 4; Psalm 91; Lofzang van Simeon; Slotgebed; Groet aan Maria; Zegenwens.

€ 16,75

DE HEERIAAN
ZOMER 2016